

Cauza C-148/91

**Vereniging Veronica Omroep Organisatie
împotriva
Commissariaat voor de Media**

(Cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare
formulată de Nederlandse Raad van State)

„Libertatea de a presta servicii - Libera circulație a capitalurilor - Legislație națională vizând
menținerea unei rețele de radiodifuziune pluralistă și non-comercială”

HOTĂRÂREA CURȚII
din 3 februarie 1993¹

În cauza C-148/91,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către
Nederlandse Raad van State (Consiliul de Stat din Țările de Jos), pentru pronunțarea, în litigiul
pendinte în fața acestei instanțe, între

Vereniging Veronica Omroep Organisatie

și

Commissariaat voor de Media,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 59 și 67 din Tratatul CEE, precum și a
Primei directive a Consiliului din 11 mai 1960 pentru punerea în aplicare a articolului 67 din
tratat (JO 1960, 43, p. 921) și a Directivei 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988 de punere
în aplicare a articolului 67 din tratat (JO 1988 L 178, p. 5),

CURTEA,

compusă din O. Due, președinte, C. N. Kakouris, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg și J. L.
Murray, președinți de cameră, G. F. Mancini, R. Joliet, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de
Almeida, F. Grévisse și D. A. O. Edward, judecători,

avocat general: G. Tesauro

grefier: H. von Holstein, grefier adjunct

având în vedere observațiile scrise prezentate:

- pentru Vereniging Veronica Omroep Organisatie, de către R. A. A. Duk, avocat în baroul din
Haga,

---

¹Limba de procedură: olandeza.

- pentru Commissariaat voor de Media, de către G. H. L. Weesing, avocat la Amsterdam,
- pentru Guvernul Țărilor de Jos, de către T. P. Hofstee, secretar general îndeplinind funcția de ministru al Afacerilor Externe, în calitate de agent,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de către B. Smulders și P. van Nuffel, membri ai Serviciului Juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul pentru ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale Vereniging Veronica Omroep Organisatie, ale Guvernului Țărilor de Jos, reprezentat de J. W. De Zwaan, consilier juridic adjunct în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent și ale Comisiei, la ședința din 6 octombrie 1992,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 noiembrie 1992,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin ordonanța din 27 mai 1991, primită la Curte la 3 iunie 1991, secția jurisdicțională a Nederlandse Raad van State (Țările de Jos) a adresat Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, cinci întrebări preliminare privind interpretarea dispozițiilor din tratat referitoare la libertatea de a presta servicii și la circulația capitalurilor pentru a stabili compatibilitatea cu dreptul comunitar a unei reglementări naționale care impun restricții în ceea ce privește activitățile organismelor de radiodifuziune.

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între asociația olandeză Veronica Omroep Organisatie (denumită în continuare „Veronica”), un organism non-comercial de radiodifuziune stabilit în Țările de Jos și instituția însărcinată cu supravegherea exploatarea radiodifuziunii, Commissariaat voor de Media, în ceea ce privește restricțiile care apar la articolul 57 alineatul (1) din Legea olandeză din 21 aprilie 1987 care reglementează furnizarea de programe radio și de televiziune, taxele obținute din radioteleviziune și măsurile de sprijinire a organelor de presă (*Staatsblad* nr. 249 din 4 iunie 1987, denumită în continuare „Mediawet”). Veronica consideră că aceste restricții sunt contrare articolelor 59 și 67 din tratat, precum și Primei directive a Consiliului din 11 mai 1960 de punere în aplicare a articolului 67 din tratat (JO 1960, 43, p. 921) și Directivei 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988 de punere în aplicare a articolului 67 din tratat (JO 1988 L 178, p. 5).

3 Astfel cum rezultă din articolul 31 din Mediawet, timpul de antenă al emisiunilor radio și de televiziune în rețeaua națională olandeză este atribuit de către Commissariaat voor de Media organismelor de radiodifuziune. Conform articolului 14 din această lege, aceste organisme sunt asociații de ascultători sau de telespectatori constituite cu scopul de a reprezenta un curent social, cultural, religios sau spiritual determinat, indicat în statutul lor și au personalitate juridică. Acestea trebuie să aibă ca obiectiv exclusiv sau cel puțin principal realizarea unor programe de radiodifuziune și încercarea de a satisface prin acestea nevoile sociale, culturale, religioase sau spirituale ale publicului olandez. Articolul 57 alineatul (1) pus în discuție în prezenta cauză, prevede: „În afară de realizarea programelor lor, organismele care au obținut un timp de antenă

nu pot exercita alte activități decât cele prevăzute de această lege sau autorizate de către Commissariaat voor de Media”. Conform articolului 57 alineatul (4), veniturile din aceste activități trebuie să fie destinate realizării de programe ale organismului. În cele din urmă, în temeiul articolului 101, organismele de radiodifuziune sunt finanțate în cea mai mare parte din subvenții care sunt repartizate de către Commissariaat voor de Media. Aceste subvenții sunt obținute, la rândul lor, din redevențe care sunt suportate de ascultători și telespectatori, precum și din venituri provenind din publicitatea comercială.

4 În prezenta speță, Commissariaat voor de Media susține în esență că Veronica a încălcat articolul 57 alineatul (1) din Mediawet, contribuind la instituirea în cadrul Marelui Ducat al Luxemburgului a unui emițător comercial de radiodifuziune destinat să emită în Țările de Jos și prin acordarea unui sprijin efectiv. Commissariaat voor de Media aduce trei fapte în sprijinul acestei obiecții. Mai întâi, președintele și secretarul consiliului de administrație al Veronica au stabilit un plan (denumit în continuare „businessplan”) și a acordat asistență juridică, în vederea creării unei societăți pe acțiuni luxemburgheze, RTL-Veronique, destinată exploatarea unei stații de televiziune comerciale din Luxemburg și realizării de emisiuni care pot fi transmise prin cablu în Țările de Jos. Costurile referitoare la aceste servicii au fost suportate de Veronica. În cele din urmă, Veronica a acceptat să furnizeze o garanție pentru un credit de cont curent acordat RTL-Veronique de către o instituție bancară. În cele din urmă, Veronica a fost de acord să-i furnizeze unei alte societăți mijloacele financiare în vederea creării unei noi societăți care să obțină o participare minoritară la capitalul RTL-Véronique.

5 Instanța națională a considerat că aceste activități erau interzise prin articolul 57 alineatul (1) din Mediawet. Cu toate acestea, aceasta s-a întrebat dacă aceste interdicții erau compatibile cu dreptul comunitar.

6 Prin urmare, aceasta a considerat că este necesar să se adreseze cinci întrebări preliminare. Întrebările sunt formulate după cum urmează:

„1) Dispozițiile privind libera circulație a capitalurilor, în special articolul 67 din Tratatul CEE, astfel cum a fost pus în aplicare prin Directiva Consiliului Comunităților Europene din 11 mai 1960, inclusiv modificările aduse acesteia, precum și prin Directiva 88/361/CEE a Consiliului din 24 iunie 1988, trebuie interpretate în sensul că o reglementare națională, precum cea din articolul 57 alineatul (1) din Mediawet, care are ca efect supunerea participării unor dispoziții restrictive, de către un organism de radioteleviziune autorizat în temeiul acestei reglementări naționale, în capitalul unui organism de radioteleviziune înființat sau care urmează să fie înființat într-un alt stat membru și furnizarea, de către acest organism autorizat, a unor garanții în favoarea unui organism de radioteleviziune înființat într-un alt stat membru, constituie o restricție interzisă la libera circulație a capitalurilor?

2) Dispozițiile privind libertatea de a presta servicii, în special articolul 59 din Tratatul CEE, trebuie interpretate în sensul că, în măsura în care aceste operațiuni nu trebuie calificate ca circulație a capitalurilor, o reglementare națională, precum cea din articolul 57 alineatul (1) din Mediawet care are ca efect să supună unor dispoziții restrictive participarea de către un organism de radioteleviziune autorizat în temeiul acestei reglementări naționale, în capitalul unui organism de radioteleviziune înființat sau care urmează să fie înființat într-un alt stat membru și furnizarea, de către acest organism autorizat, a unor garanții în favoarea unui organism de radioteleviziune înființat într-un alt stat membru, constituie o restricție interzisă la libertatea de a presta servicii, astfel cum se descrie la întrebarea 1?

3) Dispozițiile privind libertatea de a presta servicii, în special articolul 59 din Tratatul CEE trebuie interpretate în sensul că o reglementare națională precum cea din articolul 57 alineatul (1) din Mediawet care are ca obiectiv să supună unor dispoziții restrictive operațiunile și demersurile pe care un organism de radioteleviziune înființat sau care urmează să fie înființat în temeiul acestei reglementări naționale, le întreprinde pentru a crea un organism de radioteleviziune care urmează să fie înființat într-un alt stat membru și pentru a-i furniza în continuare avantaje, printre altele prin realizarea unui „businessplan” și prestarea de servicii juridice, constituie o restricție interzisă la libertatea de a presta servicii?

4) În cadrul aplicării dispozițiilor tratatului privind libera circulație a capitalurilor și libertatea de a presta servicii este necesar ca reglementările naționale care conțin o restricție a circulației capitalurilor sau asupra prestărilor de servicii, pentru a fi valabile, să îndeplinească nu numai cerința de nediscriminare, ci și condiția ca reglementarea să fie justificată de motive de interes public și să nu fie disproporționată în raport cu obiectivul urmărit?

5) În cazul în care răspunsul la întrebarea 4 este afirmativ, obiectivele care vizează să mențină un peisaj audiovizual pluralist și non-comercial pot constitui o astfel de justificare?”

7 Pentru o prezentare mai detaliată a faptelor din acțiunea principală, a derulării procedurii, precum și a observațiilor prezentate Curții de către părți, se face trimitere la raportul pentru ședință. Aceste elemente din dosar nu sunt reluate în continuare decât în măsura în care sunt necesare pentru raționamentul Curții.

8 Prin primele trei întrebări, Nederlandse Raad van State încearcă în principal să afle dacă dispozițiile tratatului privind libera circulație a capitalurilor și libertatea de a presta servicii trebuie interpretate în sensul că acestea se opun ca legislația unui stat membru care împiedică un organism de radiodifuziune stabilit în acel stat să participe la capitalul unei societăți de radiodifuziune stabilite sau care urmează să fie stabilită într-un alt stat și să-i furnizeze acesteia o garanție bancară sau să elaboreze un „businessplan” și să ofere asistență tehnică unei societăți de televiziune care urmează să fie stabilită într-un alt stat membru.

9 Mai întâi, este necesar să se amintească că, astfel cum a susținut Curtea în hotărârile sale din 25 iulie 1991, Comisia/Țările de Jos (cauza C-353/89, Rec. p. I-4069, punctele 3, 29 și 30) și Collectieve Antennevoorziening Gouda (cauza C-288/89, Rec. p. I-4007, punctele 22 și 23), Mediawet vizează să instituie un sistem de radiodifuziune și televiziune cu caracter pluralist și non-comercial și se încadrează, de asemenea, într-o politică culturală care are ca scop protejarea, în sectorul audiovizual, a libertății de expresie a diferitelor componente, în special sociale, culturale, religioase sau filozofice existente în Țările de Jos.

10 Mai mult, din aceste două hotărâri rezultă că (a se vedea respectiv punctele 41 și 42 și punctele 23 și 24) astfel de obiective de politică culturală constituie obiective de interes general pe care un stat membru le poate urmări în mod legitim prin elaborarea statutelor propriilor organisme de radiodifuziune într-o manieră adecvată.

11 Articolul 57 alineatul (1) din Mediawet contribuie la realizarea acestor obiective. Acest articol vizează să interzică organismelor naționale de radiodifuziune exercitarea unor activități care sunt diferite de misiunile care le sunt atribuite prin lege sau care, în opinia Commissariaat voor de Media, subminează obiectivele legii. Acesta împiedică în special deturnarea de la respectiva

destinație a mijloacelor financiare de care dispun organismele naționale de radiodifuziune în vederea asigurării pluralismului în sectorul audiovizual și utilizarea acestora în scopuri pur comerciale.

12 Este necesar să se observe că Curtea a susținut deja, în ceea ce privește articolul 59 din tratat, că unui stat membru nu i se poate nega dreptul de a adopta măsuri menite să împiedice utilizarea libertăților garantate prin tratat de către un prestator a cărui activitate este în întregime sau în principal direcționată către teritoriul său în vederea sustragerii de la normele care îi sunt aplicabile în cazul în care s-a stabilit pe teritoriul acestui stat (Hotărârea din 3 decembrie 1974, Van Binsbergen, cauza 33/74, Rec. p. 1299, punctul 13).

13 Prin interdicția ca organismele naționale de radiodifuziune să contribuie la crearea unor societăți comerciale de radio și de televiziune în străinătate, cu scopul de a presta servicii pentru Țările de Jos, legislația olandeză în cauză reușește chiar să împiedice sustragerea în mod abuziv a acestor organisme de la obligațiile care derivă din legislația națională, referitoare la conținutul pluralist și non-comercial al programelor, în favoarea exercitării libertăților garantate prin acest tratat.

14 În aceste condiții, cerința ca organismele naționale de radiodifuziune să nu exercite alte activități decât cele prevăzute prin lege sau autorizate de Commissariaat voor de Media nu poate fi considerată incompatibilă cu dispozițiile articolelor 59 și 67 din tratat.

15 Este necesar să se răspundă instanței naționale că dispozițiile tratatului privind libera circulație a capitalurilor și libertatea de a presta servicii trebuie interpretate în sensul că acestea nu împiedică legislația unui stat membru care interzice unui organism de radiodifuziune stabilit în acel stat să participe la capitalul unei societăți de radiodifuziune stabilite sau care urmează să se stabilească într-un alt stat membru și să-i furnizeze acesteia o garanție bancară sau să elaboreze un „businessplan” și să ofere consultanță juridică unei societăți de televiziune care urmează să fie creată într-un alt stat membru, atunci când aceste activități sunt direcționate către crearea unei stații de televiziune comerciale menite să emită în special pe teritoriul primului stat membru și că aceste interdicții sunt necesare pentru a garanta caracterul pluralist și non-comercial al sistemului audio-vizual instituit de această legislație.

16 Având în vedere răspunsul dat la primele trei întrebări, a patra și a cincea întrebare referitoare la justificarea anumitor restricții în calea liberei circulații a capitalurilor și în calea libertății de a presta servicii rămân fără obiect.

Cu privire la cheltuielile de judecată

17 Cheltuielile efectuate de guvernul olandez și de Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către direcția jurisdicțională a Nederlandse Raad van State, prin Ordonanța din 27 mai 1991, hotărâște:

Dispozițiile tratatului privind libera circulație a capitalurilor și libertatea de a presta servicii trebuie interpretate în sensul că acestea nu se opun ca legislația unui stat membru care interzice unui organism de radiodifuziune stabilit în acel stat să participe la capitalul unei societăți de radiodifuziune stabilite sau care urmează să fie stabilită într-un alt stat membru și să-i furnizeze acesteia o garanție bancară sau să elaboreze un „businessplan” și să ofere consultanță juridică unei societăți de televiziune care urmează să fie creată într-un alt stat membru, atunci când aceste activități sunt orientate către crearea unei stații de televiziune comerciale menite să emită în special pe teritoriul primului stat membru și că aceste interdicții sunt necesare pentru a garanta caracterul pluralist și non-comercial al sistemului audio-vizual instituit de această legislație.

Due	Kakouris	Rodriguez Iglesias	Zuleeg
Murray		Mancini	Joliet
Schockweiler	Moitinho de Almeida	Grévisse	Edward

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 3 februarie 1993.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
O. Due